

Rola kobiet w rozwoju miast przemysłowych – czynniki i mechanizmy

Okres transformacji w Polsce i kryzys miast przemysłowych mu towarzyszący, przebiegał bardzo różnorodnie zarówno w miastach o tych samych, jak i różnych dominujących gałęziach przemysłu. Deindustrializacja była szczególną fazą rozwoju miast przemysłowych gdzie pomimo kryzysu nastąpiło wyraźne zwiększenie aktywności kobiet na rynku pracy, co wiązało się z opracowaniem strategii pokonywania trudności. Jednym z czynników wpływających na głębokość, zakres i czas trwania kryzysu są aktywności podejmowane przez kobiety. Kobietom przypisywane są zarówno umiejętności lepszego radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych jak również większa skłonność do podejmowania współpracy oraz przenoszenie ról prokreacyjno-opiekuńczych na rzecz rozwoju lokalnych społeczności. Jaka jest rola cech miasta w aktywizacji kobiet? Jaka jest rola kobiet w kreowaniu przemian miast o dominującej funkcji przemysłowej?

Głównym celem projektu jest poznanie mechanizmów kształtujących dynamiczne relacje między cechami, aktywnością i postawami kobiet a rozwojem miasta przemysłowego. Z jednej strony pod uwagę zostaną wzięte uwarunkowania miast przemysłowych (społeczne, gospodarcze i polityczne), z drugiej badane będą cechy kobiet – mieszkanek analizowanych miast. Szczególna uwaga zostanie skierowana na kapitał ludzki, aspiracje i role podejmowane zarówno w rodzinie jak i na rzecz lokalnych społeczności. Ponadto, badania zakładają określenie charakteru aktywności liderek w miastach. Badania będą prowadzone w czterech miastach przemysłowych: Dzierżoniowie, Mielcu, Stalowej Woli i Zduńskiej Woli. Reprezentują one różny poziom aktywności zawodowej kobiet, różne dominujące branże oraz różne trajektorie rozwoju po roku 1989.

Podjęty temat jest niezwykle aktualny, szczególnie w kontekście obecnie zachodzących bardzo szybkich przemian, zarówno gospodarczych jak i społecznych oraz rosnącego znaczenia tzw. „miękkich kapitałów”. Równocześnie, wobec faktu, że najgłębsza transformacja miast przemysłowych w Polsce zachodziła w latach 1990., niewiele czasu pozostało na podjęcie badań, które obejmują swoim zakresem poznanie unikalnych perspektyw kobiet, które osobiście doświadczały tej transformacji i mogły mieć realny wpływ na jej przebieg.

Podczas krytycznego przeglądu literatury zidentyfikowano trzy typy luk badawczych do których odnosi się projekt. Pierwszy typ, *the knowledge gap* wynika z niewystarczających badań kobiet w miastach przemysłowych, zwłaszcza braku kontynuacji badań D. Massey przeprowadzonych w latach 70. w Wielkiej Brytanii. Drugi typ, *population gap*, wskazuje na nadmierną reprezentację badań dotyczących liderek i aktywistek oraz niewystarczającą koncentrację badaczy na innych grupach kobiet. Ostatni typ, *the theoretical gap*, jest szczególnie widoczny w podejściu ewolucyjnym w teorii path dependence/ path creation. Zróżnicowana aktywność różnych grup mieszkańców (the human agency) nie została wystarczająco rozpoznana w modelach kształtowania ścieżek rozwoju miasta.

Projekt podzielony został na trzy główne etapy, których realizacja doprowadzi do osiągnięcia celu głównego i weryfikacji postawionych hipotez. W pierwszej części opracowana zostanie typologia miast przemysłowych. Drugi etap koncentruje się na poznaniu roli kobiet w rozwoju miast przemysłowych. Na trzecim etapie badań rozpoznane zostaną role liderek w kształtowaniu trajektorii rozwoju analizowanych miast. Ostatni etap projektu zakłada określenie mechanizmów kształtujących dynamiczne relacje między cechami i aktywnością kobiet a miastem przemysłowym.

Zgłębienie tematu możliwe będzie dzięki zastosowaniu zróżnicowanych metod badawczych takich jak: indywidualne wywiady pogłębione z lokalnymi liderkami badanych miast, analiza sieci społecznej, badanie ankietowe (CATI) na reprezentatywnej próbie mieszkanek miast przemysłowych, a ponadto badania ankietowe (CAWI) w Urzędach i Radach wybranych miast oraz metaanaliza literatury przedmiotu.

Planowane badania obejmą trzy okresy rozwoju analizowanych miast – ‘późną’ industrializację w okresie socjalizmu (od lat 70’ do 1989), transformację do gospodarki rynkowej (1989-1999) oraz okres po transformacji (2000-2019). Pozwoli to uchwycić zmiany trajektorii rozwoju miasta oraz zmiany relacji i uwarunkowań pomiędzy miastami i kobietami.